

Digital etik og sikker færden på nettet

Ved Maria Lincke, Socialt Udviklingscenter SUS

*Internettet giver adgang til hele verden... og hele verden
får adgang til dig!*

Velkommen til en ny pædagogisk opgave

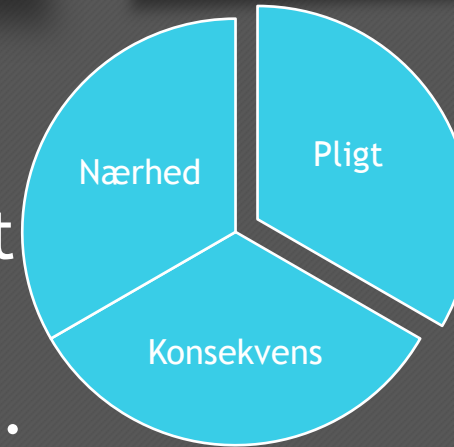
Digital etik

- hvad er det?

- Etik kommer af det græske ord **ethos** og betyder **sædvane** eller **skik**.
- Etik henviser til det værdigrundlag, der ligger bag vores handlinger.
- Man kan skelne mellem:
  - Konsekvensetik - hvad er lykken for flest
  - Pligtetik - hvad siger loven/de vedtagne regler
  - Nærhedsetik - hvad føles som det rigtige
- Ethiske dilemmaer opstår der, hvor vi er uafklarede omkring, hvad der er den gode handling - altså hvad der er vores værdigrundlag.

Diskutér etisk dilemma

Mie har haft dårlige erfaringer med mænd, hun har skrevet med via Facebook. Hun har bl.a. mødt en mand, der voldtog hende og mishandlede hende og tvang hende til at have sex med andre i hans netværk. På bostedet hjalp man Mie med at politianmelde manden. Han har netop skrevet til hende igen. Og hun vil mødes med ham. Han siger, han elsker hende og hun ved, at han ikke vil gøre som sidst. Du er alene på vagt på botilbuddet. Hvad gør du? Mie er 26 år og sentudviklet.

- Overvej hvilken etik du naturligt vil løse det etiske dilemma ud fra?
- Diskutér med sidemanden, har I samme etik?
- Diskutér hvilke konsekvenser det har, når man har forskellig etik

Er mennesker med kognitive funktionsnedsættelser mere udfordret på nettet?

Det ved vi:

- SUS har gennemført en undersøgelse for Helsefonden i 2018
- Spørgeskemaer til næsten 90 sociale tilbud og interviews på 10 tilbud
- Kun 1 tilbud hvor borgerne ikke bruger internettet
- Langt de fleste borgere får ingen eller kun lidt støtte
- Personalet involveres kun begrænset (indtil det går galt)
- 65 % har modtaget beskeder fra fremmede (der vil have sex, give penge for sex, løfter om at blive model etc.)
- 35 % har haft dårlige oplevelser
- Det er de 'bedst fungerende', der kommer galt af sted.
- Både piger og drenge kommer galt af sted

Hvad kan gå galt på nettet

- eksempler på 3 områder

ALMEN DIGITAL KONTAKT

- Udfordringer med at 'læse' beskeder korrekt
- Udfordringer med at tolke emojis
- Udfordringer med at konsekvensberegne beskeder
- Udfordringer med at forstå hvad en 'ven' er

KÆRLIGHED OG SEKSUALITET

- Datingsider - kærester eller sex
- Konventionel dating og skuffelser
- Gråzoneprostitution - for begge køn
- Når de forkerte billeder sendes af sted
- Når handicappede skaber kontakt til mindreårige

KØB OG LÅN/UDLÅN

- Digitale penge - kan man ikke se
- Uigennemskuelige annoncer
- Impulskøb
- Kontakt gennem køb
- Udlån til venner - og FB-venner
- Manglende konsekvensberegning
- Lette at true og snyde

Pædagogik under forandring

- Borgerens kommunikation med andre er rykket ind i privaten
- Mindre mulighed for social træning af borgeren, fordi pædagogen er sat uden for mange relationer
- Komplexiteten i omsorgspligten er større - pædagoger ser en masse som de ikke kan reagere på
- Borgeren har fået mere privatliv- og vil ikke involvere andre i fx krænkelser på datingsites
- Krav til tekniske kompetencer for at kunne hjælpe borgeren
- Borgeren skaber udfordringer for sig selv - der er tidskrævende for personalet (løse konflikter, kontakte politi, sagsbehandler etc)

Diskutér

- Hvor meget ved I om borgeres færden på nettet?
- Hvilke gode erfaringer/historier kender I til, om borgernes færden på nettet?
- Hvilke dårlige erfaringer/historier kender I til om borgernes færden på nettet? (Kan de placeres inden for trekanten almen digital kontakt, kærlighed og seksualitet eller køb og lån?).

Hvorfor er udviklingshæmmede særligt udsatte?

- Ringere læse- og skrivefærdigheder
- Mange er lette at spotte på nettet
- Lavt abstraktionsniveau
- Manglende konsekvensberegning
- Impulsstyring
- Manglende erfaringsdannelse
- Godtroende
- Manglende erkendelse af egne begrænsninger
- Behov for at være normal

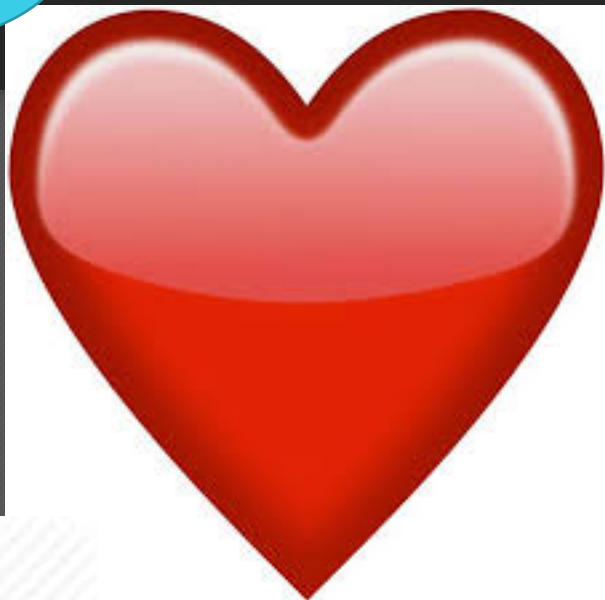
Han havde pludselig brugt alle sine penge. Vi kunne se, at han på en enkelt aften havde bestilt 15 par ens joggingbukser, spil han ikke havde en afspiller til og 30 stk. smørrebrød. Da vi sagde det til ham, sagde han, at det ikke betød noget. For han havde også (udover at købe) anmodet om at låne 15 mio. kr. hos en lånudbyder.

Han havde voldtaget hende og mishandlet hende, og vi måtte hjælpe hende med at politianmelde ham. Men ugen efter skrev de sammen igen, og han fortalte, at han elskede hende.

Når vi afholder arrangementer om at færdes på nettet - fx ift. netdating - sidder der altid kun dem, der dårligt bruger nettet. Dem der kommer galt af sted kommer slet ikke.

Selvbestemmelse
versus
omsorgssvigt

Etiske dilemmaer for personalet

Hvad skal der stå i profilen?
Hvordan passer man på den håbefulde borger? Hvad gør man, når netdating bliver farligt?

Nogle sider er måske dårlige for borgeren. Andre er decideret ulovlige.

Hvem bestemmer, hvad man må købe og hvor meget? Kan man forbyde, at borgeren tager lån hos lyssky personer?

Kan man være venner med en borger på FB? Hvem bestemmer hvad hvem skriver derinde, og hvem man er venner med?

Diskutér

- Hvilke etiske dilemmaer har I oplevet?
- Hvad gjorde I?

Hvad kan man gøre?

- Gode huskeråd til at hænge ved computeren
- Viden om sikkerhedsindstillinger (kompetenceudvikling)
- Lave bonding-strategi (involvere sig i borgerens netliv)...eller minimere støtten
- Digital drejebog ifm. indflytning - hvilke forventninger har vi her
- Sociale historier om det digitale liv - hvad vil det sige at være kærester på nettet, hvad er en ven på FB, hvem sender jeg hvilke billeder til? Etc.
- Systematisk afrapportering i Nexus - så det bliver kortlagt, hvad der går galt, hvornår og hvilke pædagogiske tiltag der beskytter borgeren

Fælles digital etik og retningslinjer- hvorfor det?

- Forebygger dårlige oplevelser på nettet
- Skaber tryghed for personalet at være på forkant
- Skaber tryghed ikke at skulle træffe beslutninger alene
- Skaber tryghed for borgeren med ensartet rådgivning

Digitale retningslinjer

TEKNOLOGI	DILEMMA	VÆRDIGRUNDLAG
Facebook	Borgeren ønsker at være venner med os på FB	<p>På vores tilbud er vi ikke venner med borgeren på vores private FB-konto ud fra en gensidig respekt for hinandens privatliv.</p> <p>Vi kan evt. være venner på en FB-konto, der er oprettet af mig som professional - ikke som privatperson</p>
	Borgeren kritiserer andre borgere fra vores tilbud på sin wall	<p>Borgerens ret til selvbestemmelse og at gøre egne erfaringer vægtes over den potentielle risiko for at komme i en konfliktfyldt situation. Borgeren har således ret til at skrive, hvad han/hun vil på sin FB.</p> <p>Men det er vores ansvar at vejlede og gøre opmærksom på, hvad det kan betyde for borgeren selv, såvel som modtageren, og vi skal komme med forslag til alternative måder, hvorpå borgeren kan ytre sin kritik</p>
Netdating på alm. datingsider	Borger opretter profil uden at nævne sit handicap	<p>Borgeren bestemmer selv, hvad der skal stå og ikke stå i sin dating profil. Vi taler dog med borgerne i generelle termer om fordele, ulemper og opmærksomhedspunkter ved netdating. Herunder hvilke konsekvenser det kan have, hvis man giver en uærlig eller ikke fyldestgørende beskrivelse af sig selv. Vi vejleder borgeren ift. hvilke datingsider der findes - herunder også specifikke handicap datingsider.</p>

Diskutér

- Hvilke andre ting, tænker I at man kan gøre?
- Hvad har I gjort hos Jer?
- Hvilke tanker tager I med Jer hjem?

Tak for i dag!